

**MOKSLINIS METODINIS CENTRAS
„SCIENTIA EDUCOLOGICA“**

**GAMTAMOKSLINIS UGDYMAS
BENDROJO LAVINIMO MOKYKLOJE-2008**

*XIV nacionalinės mokslinės-praktinės konferencijos straipsnių rinkinys,
Utena, 2008 m. balandžio mėn. 25–26 d.*

**NATURAL SCIENCE EDUCATION
AT A GENERAL SCHOOL-2008**

*Proceedings of the Fourteenth National Scientific-Practical Conference,
Utena, 25–26 April, 2008*

2008

Konferencijos rengėjas / Organizer of conference

Visuomeninė organizacija mokslinis metodinis centras „Scientia Educologica“
/Scientific methodical center „Scientia Educologica“/

Organizacinis komitetas / Organizing Committee

Pirmininkas

Prof.dr. Vincentas Lamanuskas, MMC „Scientia Educologica“

Nariai

Renata Bilbokaitė, *Šiaulių universiteto Gamtamokslinio ugdymo tyrimų centras*
Ramunė Burškaitienė, *Šiaulių universiteto Gamtamokslinio ugdymo tyrimų centras*
Alvydas Gražys, *Utenos rajono savivaldybės administracijos Švietimo, sporto ir
turizmo skyrius*
Antanas Panavas, *Utenos kolegija*
Jonas Paukštė, *Utenos rajono savivaldybės administracijos Švietimo ir sporto skyrius*
Dr. Laima Railienė, *MMC „Scientia Educologica“*
Prof. habil. Dr. Elena Šapokienė, *Utenos tarpmokyklinis aplinkotyros klubas „Viola“*
Mgr. Margarita Vilkonienė, *MMC „Scientia Educologica“*
Dr. Rytis Vilkonis, *MMC „Scientia Educologica“*
Augustas Uktveris, *VšĮ Ekologinio švietimo centras, savaitraštis „Žalioji pasaulis“*
Minius Žiulys, *Utenos Adolfo Šapokos gimnazija*

Redakcinė kolegija /Editorial board

Prof. dr. Andris Broks, *Latvijos universitetas*
Prof. dr. Janis Gedrovics, *Rygos mokytojų rengimo ir švietimo vadybos akademija*
Prof. dr. Vincentas Lamanuskas, *Mokslinis metodinis centras „Scientia Educologica“*
Dr. Laima Railienė, *Mokslinis metodinis centras „Scientia Educologica“*
Dr. Rytis Vilkonis, *Mokslinis metodinis centras „Scientia Educologica“*

Konferencijos partneriai / Conference partners

Viešoji įstaiga „Ekologinio švietimo centras“ ir savaitraštis „Žalioji pasaulis“
Utenos rajono savivaldybės administracijos Švietimo ir sporto skyrius
Utenos Adolfo Šapokos gimnazija

Konferencijos rėmėjai / Conference sponsors

Leidybos įmonių grupė „Šviesa“ ir „Alma litera“
Leidykla *Lucilijus*

ISBN 978-9955-32-032-6 © Mokslinis metodinis centras „Scientia Educologica“, 2008
© Leidykla *Lucilijus*, 2008

*The authors of the reports are responsible for the scientific content and novelty of the
conference materials*

Summary

PECULIARITIES OF ECOLOGICAL EDUCATION AT PRESCHOOL INSTITUTION, PROJECT „THE NATURE IS ONE OF THE MOST POWERFUL ELEMENTS OF EDUCATION“

Elona Činikienė, Loreta Levanauskienė

The purpose of the project is to reveal peculiarities of ecological education at preschool institution and introduce the project „The nature is one of the most powerful elements of education“. The preschool age is extremely important for becoming a person as well as being sociable. Rapid physical growth, intensive development of psychical functions influence child's sensitivity and vulnerability. It is necessary to say that during this preschool age basics of child's personality are formed and they rarely change later. The nature is inexhaustible reservoir of psychic and physical perfection. Anywise, children come into contact with nature. Particularly interesting and diversified world of nature awakes life interest and curiosity of child, as well as gives incentives to play, work or create something artistic. However, child does not properly understand some things while communicating with nature independently. Besides, positive relationship with flora, fauna or inanimate nature is not always formed too. Moreover, ecological education can be determined as child's physical features training. Forming skills how to protect nature is also very important procedure during the education process. For this reason, the relationship between child and nature should be organized purposefully. What is more, this relationship should be consistently managed in order to apply ecological knowledge in practise in elder preschool age. The purpose of the project is to reveal peculiarities of ecological education during the process of environment recognition in elder preschool age.

Key words: *ecological education, nature, preschool age.*

GAMTAMOKSLINIO UGDYMO PROCESO TOBULINIMAS PRADINĖJE MOKYKLOJE

Gražina Masandavičienė, Auksė Kavaliauskienė, Rita Kareivienė

Kėdainių Juozo Paukštelio pagrindinė mokykla

K. Ušinskio žodžiais tariant, „Gamta – tai nuostabi knyga, kuria dievybė apsieiškia žmogui, jos rašmenys yra patys seniausi. Ji ir dabar su mumis kalba lygiai taip pat kaip kalbėjo su pirmaisiais žmonėmis. Ir niekada nebuvo būtybės, kuriai ta kalba būtų buvusi nesuprantama. Nors kiekvienas didelę dalį tos knygos supranta, bet reikia ją tirti, jei nori viską suprasti tiksliai ir nuodugnai. Gamta kalba viena kalba, visose platumose – viena vienintele“.

Kaip teigia Bendrosios programos, „Šiandien pasaulis, jo tvarka ir vertybės yra istoriškai sąlygotos ir kintančios, jos privalo dabarties žmonių būti atsakingai kuriamos ir sergstimos“.

Pagrindinis gamtamokslinio ugdymo tikslas – sudaryti sąlygas moksleiviams išsiugdyti gamtamokslinio raštingumo pradmenis. Siekiama, kad moksleiviai pradinėje mokykloje įgytų apibendrintų žinių apie gamtą ir savo aplinką, gebėjimų, kurie padėtų pažinti pasaulį ir išugdytų vertybines nuostatas:

1. Pagarbą gyvėjai ir negyvėjai gamtai, atsakomybę už jos išsaugojimą.
2. Savigarbą bei pagarbą kitiems, neabejingiems viskam, kas vyksta šalia, atsakomybę už save, savo veiksmus, rūpinimąsi kitais.

3. Iniciatyvumą, veiklumą, kūrybiškumą, atvirumą kaitai, ieškojimams, naujoms idėjoms, poreikį tobulėti.

Sakoma, kad niekas taip gražiai nežydi, kaip šypsena vaiko lūpose, niekas taip greitai nedžiūsta, kaip vaiko ašaros. Niekas taip nepasotinamas, kaip vaiko noras sužinoti, pažinti (A. Baltrūnas). Visi vaikai nori pamatyti, išgirsti, pajusti, sužinoti ką nors nauja. Mes, pedagogai, stengiamės tapti jiems pagalbininkais pažinimo kelyje. Pasak profesorės Elenos Šapokienės, „Gamtotyra – viena iš moksleiviams patraukliausių veiklos formų“. Tuo mes įsitikinome pačios, vesdamos mažuosius į jiems dar nežinomas erdves. Pastebėjome, kad vaikai domisi daugybe dalykų. Supratome, jog joks paveikslėlyje pavaizduotas augalas ar gyvūnas neatstos savom akim pamatyto, paliesto, užuosto. Todėl didesnę laiko dalį pasaulio pažinimo mokomės gamtoje.

Nuo pat pirmos klasės vaikštome į mokyklos stadioną. Ten gausu įvairių medžių, krūmų, kelmų, lauko gėlių, smulkių gyvūnėlių ir kt. Gėrimės upelyje augančiomis lelijomis ir kitais vandens augalais. Upelyje plaukiojančios antys priprato prie mūsų. Mokiniai sužino, kokios yra būtinos sąlygos gyviems organizmams egzistuoti (oras, vanduo, šiluma, šviesa, mineralinės druskos ir kt.). Padedame suprasti, kaip gyvūnai ir augalai prisitaiko prie aplinkos. Vaikai sužino apie kultūrinius augalus ir piktžoles, vandens ir sausumos gyventojus, vabzdžius. Aptariame mitybos grandines. Pabrėžiame, kad žmogus yra gamtos dalis. Jis gali puoselėti, saugoti gamtą, o gali ją ir naikinti. Padedame mokiniams išmokti elgtis gamtoje. Dabartiniai ketvirtokai jau suvokia juos supančią gamtą ne kaip ką nors atskirą, bet ir jų pačių gyvenimo dalį. Įsitikinome, kaip svarbu nuo pat mažų dienų pagrindinį dėmesį skirti vaiką supančios gamtos pažinimo, globos ir meilės gamtai stiprinimui.

Pažinti gamtą – tai ne tik jausti, bet ir suprasti jos reiškinius, žinoti faktus ir dėsnius. Ši pažintis prasideda nuo savo namų, nuo ten, kur gimstame, augame. Todėl organizuojame ekskursijas. Pvz. ekskursija į Kėdainių rajono Akademijos rūmus bei parką praturtino trečiaklasius žiniomis apie jos praeitį ir dabartį, apie jos gamtą ir žmones, supažindino su gamtos paminklais, suteikė progą pamatyti atvežtų retų medžių ir augalų. Šalia parko įrengtas gėlynas. Jame mokiniai matė magnoliją. Nutarėme dar kartą aplankyti parką – kitą kartą pereiti kraštotyriniu ekologiniu taku „Kūlgrinda“. Ekskursijos į Lietuvos liaudies buities muziejų Rumšiškėse pagrindinis tikslas buvo ne tik sužinoti apie vietovės ir kitų Lietuvos etnografinių muziejų sąsajas, bet ir susipažinti su to laiko dzūkų, žemaičių, suvalkiečių ir aukštaičių sodybų aplinka, palyginti su dabartimi. Keliaudami po Anykščių apylinkes mokiniai ne tik susipažino su to krašto žymiais žmonėmis, įspūdingomis vietovėmis, bet ir patys galėjo pamatyti šio krašto grožį, kuris apdainuotas žymiausių Anykščių krašto dainių.

Apie gamtos saugojimą, tausojimą kalbame per visų mokomųjų dalykų pamokas, praktiškai jį įgyvendiname popamokinėje veikloje. Vedame aplinkosauginius renginius: akcijas, viktorinas, šventes, popietes, vakarones, kuriame projektus. Gamtą, tam tikrus reiškinius vaikai linkę sudvasinti, suteikti gyvybę. Todėl dažnai pasiseka prakalbinti medžius, paukščius, gyvūnus popamokinėje veikloje inscenizuojant. Pokalbis su medžiu, vėju, debesiu, paukščiu, snaige, drugeliu gali būti bet kuriuo metų laiku. Pasiūlome mokiniams gamtoje atidžiai apsižvalgyti, naujai pažvelgti į mus supantį pasaulį: pasiklausyti, ką medžiai šnibžda, ką paukštelis mums nori pasakyti, kokią paslaptį mums neša mažas vabalėlis. Taip ir norisi patiems su jais pabendrauti, išsilieti. Vedėme teatralizuotą viktoriną „Mūsų sparnuočiai“. Tikslas – ugdyti meilę paukšteliams, gamtai. Per dailės ir technologijų pamokas pasigaminome paukščių kaukes.

Viktorinos eiga:

1. Turėjo atpažinti paukščius iš jų balsų.
2. Komandų kapitonai vieni kitiems uždavė klausimus, mįsles apie paukščius.
3. Komandų kapitonai traukė priešininko komandai raidę, reikėjo per 1 minutę turėjo parašyti paukščių pavadinimus, prasidedančius nurodyta raide.
4. Sprendė kryžiažodžius.
5. Turėjo atspėti paslėptą paukštį.
6. Abi komandos turėjo padainuoti po dainą.
7. Sukurti inscenizacijas.
8. Išsiaiškinti posakį „Gamta – visų namai“.

Renginio pabaigoje vyko balų skaičiavimas, nugalėtojų apdovanojimas.

Šiuolaikiniai mokiniai yra labai smalsūs. Ne viską galime pamatyti natūralioje aplinkoje, tad nutarėme su ketvirtokais kaupti medžiagą, ją analizuoti, sisteminti. Pasirinkome temą „Gyvūnų ir augalų pasaulyje“. Mokiniai kaupė medžiagą apie retas ir nykstančias gyvūnų ir augalų rūšis, žinduolių evoliuciją, kitimą. Kalbėdami apie tai, kokie paukščiai kokiai šeimai priklauso, vaikai plačiau susipažino, kas tai yra būrys, šeima. Rinkome medžiagą apie Lietuvos paukščius. Ieškojome analogijų su žmogaus socialiniu gyvenimu. Taip pat kalbėjome apie laukinius pasaulio gyvūnus, jų gyvenimo būdą, prisitaikymą prie aplinkos. Domėjomes gėlynų gėlėmis, vaistažolėmis.

Mokiniai, pasiskirstę grupėmis, naudojami įvairiomis informacijos priemonėmis, kruopščiai tyrinėjo, analizavo ir sistemino medžiagą. Kai darbas buvo baigtas, klasėje surengėme šventę, kurią pavadino „Gamtos mylėtojai“. Kiekviena grupė pristatė temomis suskirstytą medžiagą. Jų akiratis žymiai prasitvėrė ir pagilėjo supratimas apie tai, kaip svarbu saugoti, prižiūrėti, puoselėti ir mylėti gamtą, nes ir mes, žmonės, esame jos dalis, vieni nuo kitų priklausome. Žiema taip pat suteikia puikių galimybių auklėti bei ugdyti vaikus. Įvairios veiklos metu jie išsitikina, kad nuo jų labai priklauso, ar išliks mus supanti gamta. Vedėme akcijas „Papuošk medelį“, „Pavaišink paukštelį“. Netgi pirmokėliai su džaugsmu atsiliepė į kvietimą pagaminti lesyklėlių. Mažieji prašė savo tėvelių, kad šie padėtų jiems tai įgyvendinti. Vaikai suprato, kokia svarbi jų pagalba žiemojantiems paukšteliams. Su trečiaklasiais vesta popietė „Augalų vaistinė“. Su antros klasės mokiniais – „Duonelė mūsų – ji šventa“, „Grybų šventė“. Pastaruoju metu vis populiarsnis ir patrauklesnis tampa projektinis mokymas – teorinė ir praktinė veikla. Su savo mokiniais sėkmingai įgyvendiname nemažą projektų mus supančiai gamtai pažinti, saugoti, ugdyti meilę jai. Kiti projektai – „Pavasaris sugrįžo į gimtą žemę mūsų“, „Rudens kraitė“, „Žemę motule vadina“ ir kt. Su keletu iš jų supažindinsime plačiau. Projekte „Žemę motule vadina“ dalyvavo visų pradinių klasių mokiniai. Jis truko visą mėnesį. Išsikėlėme problemą, kad mieste gyvenantys pradinių klasių mokiniai nedaug turi galimybių susiliesti su gamta, išskylų metu nemoka įsiklausyti, stebėti gamtą. Ne visada žino, kaip tinkamai elgtis gamtoje – sutvarkyti šiukšles, kuo kenkia gamtai žolės deginimas. Didžioji dalis mokinių nedaug pažįsta paukščių, nesidomi smulkiaja tautosaka. Tikslai:

1. Supažindinti su Pasaulinės Žemės dienos atsiradimo istorija; ekologinėmis problemomis.
2. Mokyti tausoti ir suprasti gamtą, tinkamai elgtis gamtoje.
3. Suteikti žinių apie parskrendančius paukščius.
4. Skatinti domėtis smulkiosios tautosakos lobynais.
5. Šventės metu skatinti teigiamas emocijas.

Uždaviniai:

1. Ugdyti sąmoningus, protingus, atsakomybę jaučiančius vaikus.

2. Plėsti mokinių žinias apie gamtą.
3. Ugdyti mokinių kūrybinius sugebėjimus.
4. Ugdyti savarankiškumą.
5. Mokyti naudotis papildoma literatūra: vaikų enciklopedijomis, vaikų periodiniais leidiniais.

Veiklos programa:

1. Medžiagos apie Pasaulinę Žemės dieną bei paukščius kaupimas.
2. Kovarnių diena. Supažindinimas su užduotimi „Įdomybės: pasaulio ir Lietuvos paukščiai“. Mokinių ir mokytojų informavimas apie projektą.
3. Plakatų „Pasaulio įdomybės“, „Lietuvos įdomybės“ kūrimas.
4. Supažindinimas su 40-ies paukščių diena. Piešinių savaitės „Parvažiavo saulė“ organizavimo aptarimas.
5. Surinktos medžiagos apdorojimas: dalykiniai tekstai apie paukščius, tautosakos medis ir kt.
6. Piešinių „Parvažiavo saulė“ savaitė.
7. Priemonių mokyklai puošti gaminimas (gaublys, paukščiai).
8. Labirinto stotelių paruošimas.
9. Labirinto užduočių organizavimas.

Labirinto užduočių organizavimas:

1. Greitosios pagalbos centras.
2. Senolių išminties žemė.
3. Skaičių-paukščių sala.
4. Ausyla-klausykla-spėjykla.
5. Linksmybių, džiaugsmo ir ... rimtų dalykų žemė.

Kitas, jau tradiciniu tapęs projektas „Rudenėlio šventė“, vyksta atėjus rudeniiui, tačiau kasmet atsineša ką nors naujo ir įdomaus.

Šis projektas „Rudenėlio gėrybės“ tęsiasi visą savaitę ir baigėsi švente. Mokiniai turėjo nupiešti daržovę ar vaisių, kurį išitraukė iš „Dėdės Rudenėlio“ krepšelio, sukurti ketureilį, sugalvoti savo komandos prisistatymą, emblemas, šūkį, sukurti vėliavą, simbolizuojančią išsirinktą vaisių ar daržovę. Prieš tai ieškojo daržuose ypatingų gėrybių, įdomių daržovių – išdaigų. O panaudoję savo kūrybiškumą, išmonę, kūrė savo eksponatus, kuriais papuošė salę. Šventės tikslai:

1. Turtinti žinias apie gamtą, rudenį.
2. Supažindinti su įvairiomis daržovėmis, vaisiais, jų nauda žmogui.
3. Ugdyti draugiškumą, dėmesingumą, meilę gamtai.
4. Mokyti kultūringo elgesio.
5. Siekti gražios kalbos.
6. Skatinti kūrybiškumą.

Renginys, skirtas Pasaulinei Žemės dienai „Žemė – mūsų namai“, suteikė daug teigiamų emocijų. Prieš savaitę į klases įmetami popieriniai lėktuvėliai su tekstu: „Dėmesio! Ypatinga naujiena! Į Žemę atskrenda ufonautai! Jie norėtų su jumis užmegzti ryšį! Jeigu norite su jais susitikti, kviečiame... kadangi jie atskrido iš kitos galaktikos, nieko nežino apie mus. Gal jūsų klasė galėtų paaiškinti, kodėl Žemėje lyja lietus ir sniega sniegas?“ (Klasėms skiriamos diferencijuotos užduotys). Svarbu, kad jie suprastų. Visa kita – mokinių išradingumo, išmonės dalykas. Kiekviena klasė ruošėsi šiam susitikimui, rinko medžiagą,

analizavo, darė plakatus, šūkius. Ateiviai tikrai susipažino su nauja jiems galaktika. O kartu mokinių laukė staigmenos.

Jie ne tik papasakojo apie žemę, atliko užduotis, sprendė kryžiažodžius, bet rodė, patys savo kojomis išbandė „kelius“: „Vandens kelias“ ėjo vandeniui, „Akmenų kelias“ ėjo per akmenis, „Eglės spygliukų kelias“ ėjo per spyglius ir t. t. Tai mokiniams buvo netikėta ir įdomu. Šiuo renginiu mokiniai praplėtė akiratį apie Kėdainių apylinkes, Lietuvą, Žemę. Renginys sužadino mokinių pasididžiavimą gimtuoju kraštu ir savarankišką domėjimąsi gimtine. Mokant pasaulio pažinimo, siekiama ugdyti kūrybinę asmenybę. Informacinių technologijų naudojimas taip pat numato kūrybinę veiklą, suteikia galimybę sustiprinti, pajavairinti kai kurių temų mokymąsi, skatina mokinių motyvaciją, organizuoja aktyvią mokinių veiklą. Tuo tikslu ruošiamas projektą „Mes – Žemės vaikai“. Projekto tikslas – ugdyti sąmoningą, mylintį, puoselėjantį savo kraštą žmogų. Jau pradinėse klasėse būtina kalbėti mokiniams apie ekologiją, žmogaus veikla daromą žalą gamtai ir jos pasekmes. Naudojant informacines technologijas atsiranda galimybė vaizdžiai atskleisti gimtojo krašto grožį, skiepyti meilę gamtai. Pradinių klasių mokiniai pažintį turi pradėti nuo savo artimiausios aplinkos – Kėdainių krašto: mūsų miestą juosia nuostabi upė – Nevėžis, turime unikalų senamiestį. Todėl, panaudodami informacines technologijas, mokiniai renginio metu susipažįsta su Kėdainių kraštu iš paukščio skrydžio. Rodomas DVD „Kėdainiai šiandien ir rytoj“. Upės, miškai, nuostabi krašto gamta žavi kiekvieną, tačiau kyla klausimas, ar visa tai turėsime rytoj, ar bus visa tai išsaugota kitoms kartoms. Pamažtykime, kas atsitiks, jei mūsų gamta bus niokojama, kertami miškai, teršiamas oras, vanduo. Kas mūsų laukia? Skaidrėse parodomi iškirsti miškai, deginama žolė, teršiamas oras. Po apžiūros mokiniai skatinami diskutuoti šia tema ir atsakyti į klausimą: „Kuo aš galiu prisidėti prie gamtos išsaugojimo?“ Į diskusiją kviečiamas svečias – miško urėdas ir Kėdainių miesto ekologas K. Sidlauskas. Projekto metu mokykloje įkurdinamos „stotelės“:

1. Upė.
2. Pieva.
3. Miškas.
4. Diskusijų stotelė.

Stotelėse sprendžiami kryžiažodžiai, piešiama, vaidinama, aptariamos įvairios ekologinės situacijos.

Ugdant meilę gamtai negalima nekreipti dėmesio į bet kokią judančią būtybę ar augalą, kurie lengvai patraukia vaiko dėmesį. Todėl labai svarbu pačius pirmuosius įspūdžius nukreipti tinkama linkme, leisti pasireikšti gėriui.

Gerai jausmai, meilė gimtajam kraštui, pagarba sau ir kitam turi įsišaknyti vaikystėje. Žmogiškumą, gerumą, švelnumą, geranoriškumą ugdo darbas, rūpestis ir jaudinimasis dėl aplinkos grožio. Jokia knyga neišmokys mylėti ir gerbti gamtos, jei neprisiliesime prie jos pačios.

Literatūra

- Maceina A. (1990). *Pedagoginiai raštai*. Kaunas.
- Tamošiūnas T. (1999). *Projektų metodas ugdymo praktikoje*. Šiauliai.
- Galkutė L., Gurevičiūtė G. (1998). *Nojaus laivas. Ekologinis ugdymas mokykloje*. Vilnius.
- Bendrosios programos, 2003 m.
- Kasparienė B. (2005). *Pradinė mokykla nuolatinės kaitos sąlygomis*. Šiauliai.

Summary

IMPROVEMENT OF NATURAL SCIENCE EDUCATION PROCESS IN PRIMARY SCHOOL

Gražina Masandavičienė, Aukse Kavaliauskienė, Rita Kareivienė

It is said in Common Programs: „The order and value of the world are historically determined and varying. They have to be responsibly built and protected by nowadays people“.

The basic aim of Natural Scientific Education is the organization of the conditions for development of the pupils' literacy of Natural Science issues. The pursue is to offer the knowledge for pupils about the nature and its environment and the skills that would help to understand the world and to develop these key values:

1. The respect for living and non-living nature the responsibility for saving it.
2. The self-respect and respect for others who are partial to everything what is happening around, the responsibility for oneself, ones actions, caring of others.
3. Initiative, activity, creativity, openness to alteration, searching for new ideas, the demand for improving. According to Professor Elena Šapokiene “The nature is one of the most attractive activities form for pupils”. We have persuaded this by ourselves in educating students of new things about the nature during the lessons. As we noticed, students are interested in a lot of various subjects. It is much better to touch, to smell or see the plants or animals alive than in the image. That's why the most of the time we educate to recognize the nature outdoors. We organize excursions to various places of Lithuania, for instance, Anykščiai, Druskininkai, Klaipėda. We are talking about the nature care during all lessons; we realize it practically in after-school activities. Also we organize events related to environment protection, such as, actions, quizzes, feasts, get-togethers, making projects. By teaching knowledge of nature, we educate creative person. The usage of Information technology makes creative activities and gives the opportunity to consolidate, to add the variety of themes, also stimulate motivation and organize active movements of pupils. Good feelings, love of nature, respect for ourselves and others have to naturalize in childhood. Working, trouble and tremble for beauty of nature develop the humanity goodness, mildness and goodwill. No manner of book forms to love or to respect the nature, as we do.

Key words: *The nature, excursions, feasts, competitions, actions, projects, analysis.*

„DARBOTVARKĖS 21“ IDĖJŲ SKLAIDA PANEVĖŽIO A. LIPNIŪNO VIDURINĖJE MOKYKLOJE

Ina Kytrienė, Janina Morkevičienė

Panevėžio Alfonso Lipniūno vidurinė mokykla

Įvadas

Praėjo nemažai laiko nuo Rio de Ženeire pasirašyto dokumento „Darbotvarkė 21“ – harmoningos, subalansuotosios plėtros strategijos išmintingai derinant socialinius, ekonominius ir ekologinius jos aspektus, jau septyneri metai, kaip gyvename XXI amžiuje, bet globalinės aplinkosaugos problemos neišnyko, o dar labiau padidėjo. Kodėl? Kodėl žmonės nesusimąsto, kad nesirūpinant savo planeta ji gali išnykti? Juk nepaisant gamtos dėsnių, iš esmės keičiasi padėtis Žemėje. Nors žmogus elgiasi tarytum svetimas, tačiau kitos planetos jis neturi.

Džiugu, kad Aplinkosauginis švietimo fondas pradėjo vykdyti Gamtosauginių mokyklų programą, nes jos tikslas skleisti „Darbotvarkės 21“ idėjas ir įtraukti kuo daugiau įvairaus amžiaus žmonių. Mūsų mokykla šioje programoje dalyvauja jau ketverius metus,